

»BODI ZDRAVA, DOMOVINA ...«

RADOSLAV RAZLAG IN RAZLAGOVA ULICA V CELJU

Avtorici:
Lea Jurhar, 9. a
Asja Lednik, 9. a

Mentorica:
Gabrijela Sotler,
predmetna učiteljica slovenščine
in angleščine

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

»BODI ZDRAVA, DOMOVINA ...«

RADOSLAV RAZLAG IN RAZLAGOVA ULICA V CELJU

Šifra: RAZLOG

Razred: 9.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

1 POVZETEK	4
2 UVOD	5
2.1 DOMNEVE IN CILJI	5
3 TEORETIČNI DEL	
3.1 KRATKA ZGODOVINA CELJA	7
3.2 POIMENOVANJE ULIC IN TRGOV V MESTNI ČETRTE CENTER	7
3.3 RAZLAGOVA ULICA – NEKOČ	8
3.3.1 Zgodovina ulice	8
4 RADOSLAV RAZLAG	9
4.1 ZGODOVINSKI OKVIR	9
4.2 ČASOPISI	11
4.2.1 Politični časopisi	11
4.2.2 Književna glasila	12
4.2.3 Življenjska pot Radoslava Razlaga	13
4.2.4 Josip Vošnjak o Radoslavu Razlagu	15
5 RAZLAGOVA ULICA – DANES	16
5.1 SPLOŠNE UGOTOVITVE	16
5.2 POMEMBNE KULTURNO-ZGODOVINSKE ZNAMENITOSTI V RAZLAGOVI ULICI	17
5.2.1 Obrambni stolp	18
5.2.2 Fotografski atelje Josipa Pelikana	18
5.2.3 Vodni stolp	18
6 RAZISKOVALNO DELO NA TERENU	20
6.1 UČENCI O RAZLAGOVI ULICI, V KATERI ŽIVIJO	20
6.1.1 Ugotovitve	24
6.2 ANKETA MED ODRASLIMI PREBIVALCI CELJA	25
6.2.1 Kraj prebivališča	25
6.2.2 Razlagova ulica	25
6.2.3 Komentar	26
6.3 ANKETNI VPRAŠALNIK – ODRASLI	26
6.3.1 Radoslav Razlag	27
6.3.2 Število Razlagovih ulic v Sloveniji	27

6.3.3	Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici.....	28
6.3.4	Znani celjski fotograf.....	29
6.3.5	Obrambni stolp ob hotelu Evropa.....	29
6.3.6	Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica.....	30
6.4	ANKETNI VPRAŠALNIK – UČENCI III. TRIADE DVEH CELJSKIH OSNOVNIH ŠOL.....	30
6.4.1	Radoslav Razlag.....	30
6.4.2	Število Razlagovih ulic v Sloveniji.....	31
6.4.3	Javne zgradbe v Razlagovi ulici.....	32
6.4.4	Znani celjski fotograf.....	32
6.4.5	Obrambni stolp ob hotelu Evropa.....	33
6.4.6	Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica.....	33
7	ZAKLJUČEK.....	35
8	LITERATURA.....	36
9	SEZNAM SLIK, TABEL IN PRILOG.....	37
10	PRILOGE.....	38

1 POVZETEK

Razlagova ulica je ena izmed ulic na obrobju starega mestnega jedra Celja. Imenuje se po pravniku, politiku in pesniku Radoslavu Razlagu. Ko se je Celje v času Socialistične federativne republike Jugoslavije pobratilo z mestom Čuprija, se je ulica preimenovala v Čuprijsko, po osamosvojitvi Slovenije pa je spet dobila staro ime.

V ulici so trije kulturno-zgodovinski spomeniki: obrambni stolp iz 16. stoletja pri hotelu Evropa, fotografski atelje Josipa Pelikana in Vodni stolp iz 15. stoletja.

V Sloveniji so še tri Razlagove ulice: v Brežicah, kjer je Radoslav Razlag nekaj časa živel in tam tudi umrl, v Murski Soboti, ker je bil rojen v Radoslavcih pri Ljutomeru, to je v Prlekiji, to pa je blizu Pomurja, in v Mariboru, kjer je najverjetneje končal gimnazijo. S Celjem ga povezuje prijateljstvo z Josipom Vošnjakom, zdravnikom, rodoljubom in piscem Spominov.

Danes, ko vedno nekam hitimo in komaj najdemo čas za sočloveka, se je potrebno kdaj ustaviti, pogledati okrog sebe, videti stvari in si jih tudi zapomniti. Ne le zase, tudi za druge. Za obiskovalce, ki prihajajo v Celje, za naše zanamce, za zgodovino.

»Bodi zdrava, domovina,
mili moj slovenski kraj ...«

Besedilo zapisal Radoslav Razlag.

2 UVOD

2.1 DOMNEVE IN CILJI

Cilj najine raziskovalne naloge je bil izvedeti, kako Celjani, mlajši in starejši, poznajo svoje mesto, njegove ulice in kulturne spomenike. Izbrali sva Razlagovo ulico, ker se nama je zdela zanimiva in manj poznana kot večina drugih, saj še sami nisva vedeli, četudi ena od naju živi v njej, po kom se imenuje in kako se je imenovala pred dvajsetimi leti. Zato je bil najin cilj tudi, da se sami poučiva o Radoslavu Razlagu.

Predpostavljali sva, da večina Celjanov ne pozna te ulice niti njenega prejšnjega imena, kar se je izkazalo za resnično pri učencih III. triade dveh celjskih osnovnih šol, ne pa tudi pri starejših Celjanih.

Tudi o Radoslavu Razlagu sva vedeli, da je premalo poznan pesnik, pravnik in politik, da bi ljudje kaj vedeli o njem, čeprav je marsikdo že slišal njegovo pesem Bodi zdrava, domovina, ki jo je uglasbil Benjamin Ipavec iz Šentjurja. Na spletni strani časnika Večer pa sva zasledili novico, da so v Ljutomeru na Glavnem trgu 12. avgusta 2008 odkrili doprski kip Radoslavu Razlagu, ki je bil predsednik na 1. slovenskem taboru leta 1868 in v tistem času eden vodilnih slovenskih politikov. Torej ga drugod po Sloveniji poznajo bolje kot Celjani.

Josipa Pelikana bi moral poznati vsak Celjan, saj njegove umetniške fotografije še danes krasijo marsikatero javno ustanovo, pred kratkim pa so jih nekaj postavili na ogled na obrambnem stolpu pri hotelu Evropa. Vendar se je znova izkazalo, da te predpostavke nisva mogli potrditi.

Domnevali sva, da je za Čuprijsko ulico že kdo slišal in najino domnevo so potrdili starejši anketiranci, a tudi nekaj osnovnošolcev.

Ker je bil anketni vprašalnik sestavljen tako, da je naslednje vprašanje do neke mere ponujalo odgovor prejšnjega, pa tudi naslov vprašalnika je bil jasen, sva domnevali, da so reševalci bolj domiselni in znajo logično sklepati. Ta domneva ni bila potrjena.

Za najino raziskovalno nalogo sva uporabili naslednje metode:

1. Študij strokovne literature.
2. Opisna metoda – učenci so opisali svojo ulico.
3. Anketa med Celjani in Neceljani.
4. Anketni vprašalnik – odrasli prebivalci Celja.
5. Anketni vprašalnik – učenci dveh osnovnih šol.
6. Analiza rezultatov.
7. Sinteza ugotovitev.

Pri delu nisva imeli posebnih problemov. Brskanje po literaturi je bilo zanimivo, izpisovanje podatkov nama ni delalo težav. Nekateri anketiranci niso želeli odgovarjati, mogoče so nekateri učenci reševali anketne vprašalnike preveč mimogrede. Morava pa se zahvaliti vsem, ki so si vzeli čas za naju in nama še marsikaj povedali o Celju in Celjanih. Vsem, ki so nama pomagali pri nastajanju raziskovalne naloge, še posebej pa gospe mentorici, se na tem mestu najlepše zahvaljujemo.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 KRATKA ZGODOVINA CELJA

Celje je mesto na vzhodnem robu Spodnje Savinjske doline in leži v Celjski kotlini ob sotočju rek Voglajne in Savinje. Ima okoli 50 000 prebivalcev. Prva znana naselbina iz časa Keltov je zrasla pod Miklavškim hribom. V času rimskega cesarja Klavdija sredi 1. stoletja se je mesto imenovalo Claudia Celeia. V srednjem veku so Celju vladali grofje Celjski, najmočnejši je bil grof Herman, njegov sin Friderik II. Celjski pa je mestu leta 1415 podelil mestne pravice. Leta 1473 je bilo mesto že obdano z obzidjem in stolpi. Po uboju Ulrika, zadnjega Celjskega grofa, je mesto pripadlo Habsburžanom.

V kasnejših stoletjih je Celje dobilo številne arhitekturne bisere: Knežji dvorec (14. do 15. stoletje), znameniti poslikani strop v Stari grofiji (strokovnjaki o njegovem avtorju še vedno razpravljajo), Prothasijev dvorec s čudovito baročno dvorano, edini primerek popolno ohranjene baročne stavbe z znamenitim portalom, in še mnoge druge. V 20. stoletju postane Celje pomembno industrijsko mesto s številnimi tovarnami, v okolici pa se razvija kmetijstvo, zlasti hmeljarstvo v Savinjski dolini.

Celje doživlja usodo vseh svetovnih mest: mestno jedro se prazni, življenje se seli na obrobje, proti severu in zahodu. Tam nastajajo veliki trgovski centri in športni objekti. Srce mesta pa bi moralo ostati staro mestno jedro, ki mu dajejo življenje ljudje, ki tam živijo.

3.2 POIMENOVANJE ULIC IN TRGOV V MESTNI ČETRTE CENTER

Mestna četrt Center vključuje 32 ulic in trgov. Nekatere ulice so bile poimenovane glede na značilnosti že v srednjem veku. Gosposka ulica se je leta 1440 označevala kot Dolga ulica, nekaj let kasneje kot Spodnja ulica, leta 1711 pa že nosi ime Gosposka ulica. Kocbekova ulica ob III. osnovni šoli se je nekoč imenovala Schillerjeva po nemškem pesniku. Današnja Vodnikova ulica je prvotna Ulica ob jarku, ko so jarek ob obzidju, ki je še danes vidno med dvema stavbama, zasuli. Ulica poteka ob severozahodnem stolpu bivšega mestnega obzidja, ki je vzidan v gledališče, po zasutem nekdanjem jarku in se konča pravokotno ob Stanetovi ulici. Prešernova ulica sega od Krekovega trga (bivšega Titovega oz. Postajnega trga) do Trga Celjskih knezov. Najstarejše ohranjeno ime je Ulica k Novim vratom, ki so bila v še

ohranjenem obzidju, vidnem v obzidanem stolpu v Razlagovi ulici, na jugovzhodnem vogalu hotela Evropa.

3.3 RAZLAGOVA ULICA – NEKOČ

3.3.1 Zgodovina ulice

Profesor Janko Orožen v Posestni in gradbeni zgodovini Celja (leto IV., 31. decembra 1957, št. 11–12) piše o Razlagovi ulici kot o novi ulici, kar pomeni, da je dobila ime po I. svetovni vojni. Ko so zgradili železniško postajo leta 1846, je bilo potrebno padajoči svet med mestom in železniško postajo nasuti in ga nato zazidati. A mnogo stavb, naslonjenih na mestno obzidje, je bilo starejših. Ob hotelu Mesto Dunaj (današnji hotel Evropa, katerega začetki segajo v leto 1873 in je s pročeljem obrnjen na Krekov trg) stoji še danes obrambni stolp iz 16. stoletja, ki pa je bil leta 1795 prodan na javni dražbi in kljub protestom meščanov leta 1883 obzidan. Tudi jugovzhodni vogalni obrambni stolp mestnega obzidja, imenovan tudi Špitalski stolp, danes Vodni stolp, sega v drugo polovico 15. stoletja. Na njem so zanimivi vzdani deli rimskih plošč in napis, ki kaže višino vode ob hudi poplavi leta 1672. V hiši, naslonjeni na južno stran nekdanjega zidu in špitala (ubožnice), je bila pred II. svetovno vojno tiskarna. Pred sedanjo kratko ulico, ki vodi v Kocenovo ulico, je stala hiša iz leta 1850, ki jo je leta 1875 kupila bivša občina Celje – okolica in v kateri je bila od leta 1875 deška osnovna šola. Ko pa so zgradili v sedanji Drapšinovi ulici novo šolsko poslopje, so staro prodali. Zato je šola, naslednica le-te v Razlagovi ulici, poimenovana I. osnovna šola.

V hiši iz leta 1899 pa se je nahajal fotografski atelje Josipa Pelikana, ki je stavbo kupil leta 1921. Danes je to edinstven primer ohranjenega steklenega fotografskega ateljeja z zastekljeno kovinsko strešno konstrukcijo in ohranjeno fotografsko opremo v srednjeevropskem prostoru.

4 RADOSLAV RAZLAG

4.1 ZGODOVINSKI OKVIR

Leta 1848 je bilo prelomno leto v zgodovini evropskih narodov in še posebej v zgodovini slovenskega naroda. Tega leta je v Franciji, Nemčiji, Avstriji, na Madžarskem, v Italiji in drugod izbruhnila meščanska revolucija. V Avstriji se je revolucija začela 13. marca, zato se imenuje marčna revolucija. Na zahtevo ljudstva je Metternich moral odstopiti. Vlada liberalnih uradnikov je uvedla svobodo tiska, govora in zborovanja, odpravila cenzuro in dovolila oborožitev ljudstva, to je narodne garde. Toda že oktobra 1848 je znova izbruhnila revolucija, ki pa je bila grobo zadušena. Cesarja Ferdinanda je zamenjal Franc Jožef.

V teh revolucionarnih časih so nastali prvi slovenski politični programi. Društvo dunajskih Slovencev je sprejelo program »Zedinjene Slovenije«: vse slovenske dežele (Kranjska, Štajerska, Koroška, Primorska) naj se združijo v enotno Slovenijo z lastnim deželnim zborom, slovenski jezik naj se uvede v šole in urade, v Ljubljani naj se ustanovi univerza, Slovenija naj bo sestavni del avstrijskega, a ne nemškega cesarstva. Poleg tega programa je obstajal še program, ki je poudarjal smisel političnega ilirstva, to je združenja s Hrvati in Srbi. Za to misel so se ogrevali vzhodni Štajerci in koroški Slovenci, zlasti graško društvo Slovencev. Poleg političnega združevanja pa so se pristaši ilirskega gibanja zavzemali tudi za združevanje jezikov. Za Slovence, Hrvate in Srbe so predlagali nov, iz slovenščine, hrvaščine in srbsčine sestavljen skupni knjižni jezik. Zanj so se na začetku zavzemali številni pesniki in pisatelji, med najbolj znanimi Stanko Vraz, vendar so ga kasneje zavračali.

Po zlomu revolucije so v Avstriji uvedli najstrožji absolutizem, ki je odpravil vse svoboščine: svobodo tiska, zborovanja in združevanja ter dušil vsako politično delovanje. Leta 1851 so ukinili tudi vsiljeno ustavo. Na Slovenskem je v tem času zavladovalo mrtvilo. Izhajale so le Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice.

V ustavni dobi (oktobrska ustava leta 1860, februarski patent leta 1861) je politično življenje Slovencev spet oživel, nastopila je čitalniška doba. Te so od leta 1861 ustanavljali po mestih in trgih. V njih se je zbiralo narodno zavedno izobraženstvo in meščanstvo.

Leta 1866 je nastala Avstro-Ogrska. Slovenski politiki so nastopili proti dualizmu, v dunajskem parlamentu pa so glasovali zanj, ker jim je dunajska vlada obljubila enakopravnost slovenskega jezika v šolah in uradih. Tako so glasovali tako imenovani staroslovenci, kar je zbudilo splošno nezadovoljstvo pri mladih izobražencih, tako imenovanih mladoslovencih.

Izraz splošnega nezadovoljstva s politiko staroslovencev so bili veliki narodni tabori od leta 1868 do 1871, to so bili veliki shodi ljudskih množic na prostem v vseh slovenskih deželah. Najbolj množični so bili v Ljutomeru, Žalcu, Šempasu na Goriškem, Vižmarjih. Na njih so kot govorniki sodelovali mnogi pisatelji, med njimi tudi Radoslav Razlag, in razvili svoj politični program : zedinjena Slovenija, narodna enakopravnost in poudarjanje bratstva južnih Slovanov.

Bodi zdrava, domovina,
mili moj slovenski kraj!
Ti prekrasna, ti edina
meni zemeljski si raj.

Tuje šege, tuje ljudstvo
so prijat'lji , bratje ne.
Slava le , slovansko čustvo
srce moje veseli.

To je besedilo pesmi, ki jo je napisal v tem času Radoslav Razlag, čeprav se v vseh pesmaricah pojavlja kot ljudska pesem. Pravimo, da je ponarodela, kar se je zgodilo z mnogimi umetnimi pesmimi, ki so se zaradi takšnih ali drugačnih vzrokov ljudem priljubile, npr. pesmi Antona Martina Slomška (En hribček bom kupil, Večernica, Le predi, dekle, predi), Simona Gregorčiča (Veseli pastir), Simona Jenka (Naprej). Pesem Bodi zdrava, domovina, ki se še danes poje, pa je uglasbil eden od znanih bratov Ipavcev iz Šentjurja, Benjamin.

Dr. Josip Vošnjak v knjigi Spomini piše o bratih Ipavcih, Gustavu in Benjaminu, da so skupaj študirali medicino na Dunaju in ostali iskreni prijatelji celo življenje. Ker pa sta bila Radoslav Razlag in Josip Vošnjak dobra znanca, celo prijatelja in rodoljuba, sklepamo, da je Benjamin

poznal Razlagove pesmi, tako tudi prej omenjeno, in jo uglasbil. Glasbo je prispeval še za mnoge druge umetne pesmi, ki so ponarodele.

4.2 ČASOPISI

4.2.1 Politični časopisi

Leto 1848 je v življenje priklicalo več političnih časopisov, od katerih sta se najdlje ohranila le Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice in Zgodnja danica Luke Jerana.

Novice so začele izhajati leta 1843, to je v predmarčni dobi, in se obdržale vse do leta 1868. Čeprav so bile politično previdne, so budile v ljudstvu zavest, da slovenščina ni samo jezik za hlapce in da se človeku ni potrebno sramovati, če je Slovenec. Brez boja so uvedle gajico in ustanovile enotni knjižni jezik. Objavljale so tudi literaturo, ponatisnile Prešernov Krst pri Savici in prve objavile Zdravljico, sicer pa so objavljale kratkočasno branje brez velike umetniške vrednosti.

Slovenija je bila glasilo »Slovenskega društva« in mlajšega rodu. Začela je izhajati leta 1848, prenehala 1950. V njem je poleg drugih objavljala tudi Fran Levstik. List je bil namenjen izobraženstvu in ni prodrl med ljudstvo.

V Celju so izhajale Celjske slovenske novine, od julija 1848 do konca leta 1849. Bile so zelo odločen list: zagovarjale so demokratizem, ločitev šole od cerkve. V njih je svoje pesmi objavljala prva slovenska pesnica Fany Hausmannova, hči graščaka v Novem Celju.

Poleg Bleiweisovih Novic se je najdlje ohranila Zgodnja danica, ki pa je bila katoliški list, ki je oviral napredek slovenske literature.

Ustavna doba je prinesla še nekaj novih časopisov, kot so Naprej, Slovenec, Triglav ... dokler ni 2. aprila 1868 v Mariboru začel izhajati Slovenski narod, katerega prvi urednik je bil Anton Tomšič, nato pa je uredniško delo prevzel Josip Jurčič in se s časopisom preselil v Ljubljano. Časopis je postal glasilo mladih slovenskih izobražencev, književnikov in politikov, ki so iz Bleiweisovih rok prevzeli vodstvo v političnih zadevah.

4.2.2 Književna glasila

Anton Janežič, profesor v Celovcu, je začel izdajati Slovensko bčelo (1850 do 1852). List je gojil leposlovje in znanost. Pri njem so sodelovali Janez Trdina, Matija Valjavec, Luka Svetec, Fran Levstik, Miroslav Vilhar in tudi Radoslav Razlag.

To je tudi čas, ko je bila leta 1852 v Celovcu na pobudo Antona Martina Slomška ustanovljena Mohorjeva družba, ki je skrbela za izdajanje leposlovnih knjig po dostopni ceni. Družba je bila dolgo let središče založniškega dela na slovenskem Koroškem. Osnovala je tudi svojo tiskarno. Ko se je morala pred nemškim pritiskom umakniti iz Celovca, se je preselila najprej na Prevalje in v Gorico, nato pa v Celje. V Gosposki ulici je bilo pred leti še mogoče videti napis Mohorjeva 1852, potem pa se je začasno preselila v Razlagovo (Čuprijsko) ulico, od tam pa na Prešernovo, kjer je še danes. Seveda deluje Mohorjeva knjigarna še danes tudi v Celovcu in Novi Gorici.

Slovenski glasnik je bil ugledno literarno glasilo (1858 do 1868), ki je pod uredništvom Antona Janežiča v svojem krogu združilo vse tedaj pomembnejše slovenske pesnike, pisatelje in kulturne delavce, zlasti mlajše.

Z bojem za narodne pravice je povezana ustanovitev Slovenske matice (1864), knjižne ustanove, ki je bila ustanovljena po dolgotrajnih pripravah, zlasti na pobudo Frana Levstika in Lovra Tomana. Njen namen je bil izdajati leposlovne knjige, znanstvene in poljudnoznanstvene prispevke. Znanstvenega značaja so bile izdaje Slovenskih narodnih pesmi v 4 knjigah, ki jih je uredil Karel Štrekelj, kulturno-zgodovinskega pomena so bili Spomini doktorja Josipa Vošnjaka, zdravnika iz Šoštanja, dobrega poznavalca kulturnih in političnih razmer na Štajerskem in Krajskem, in znanca, če ne celo dobrega prijatelja, Radoslava Razlaga.

Radoslav Razlag pa je izdajal zabavni zbornik Zora (1852 do 1853), v katerem je tudi sam objavljajl svoje pesmi in članke.

4.2.3 Življenjska pot Radoslava Razlaga

Radoslav Razlag se je rodil 12. 6. 1826 v Radoslavcih pri Ljutomeru. Bil je šesti otrok kmečke družine. Že v ranem otroštvu je izgubil starše. V Mali Nedelji je obiskoval ljudsko šolo, gimnazijo je najverjetneje končal v Mariboru, potem pa je študiral na graški univerzi pravo in bogoslovje. Leta 1854 je dokončal študij prava v Gradcu. Tam je tudi učil slovenščino na realki.

Že v času študija je začel delovati tudi na literarnem področju. V tem obdobju je deloval v ilirskem gibanju, kamor sta ga usmerjala predvsem Anton Kremlj in Stanko Vraz. Radoslav Razlag je obvladal tako rekoč vse slovanske jezike. Bil je pristaš ideje o skupnem slovanskem knjižnem jeziku. Leta 1863 je v Gradcu izdal prvo pesniško zbirko z naslovom Pesmarica. Leto poprej pa je tam izdal priročnik Slovenski pravnik.

Omeniti velja, da je Radoslav Razlag s prozo in poezijo sodeloval tudi v Drobtincah, Celjskih slovenskih novinah in drugih časnikih, ki so izhajali v tem obdobju. Pisal je domoljubne pesmi, na primer Domovina, Sirota ... Zavzel se je za Prešernovo hčer Ernestino, ki je ravno na Razlagovo pobudo zbirala očetovo literarno zapuščino.

Od leta 1862 do 1870 je služboval v Brežicah kot odvetnik, tam se je pričel spoznavati s politiko. Pri prvih deželnozborskih volitvah leta 1861 in na drugih tovrstnih volitvah leta 1863 je neuspešno kandidiral za poslanca kmečkih občin celjskega okraja v štajerski deželni zbor. Na volitvah dve leti kasneje, torej 1865, pa je znova kandidiral in bil izvoljen v kmečki kuriji celjskega volilnega okraja v štajerski deželni zbor. Zastopal je narodnostne pravice štajerskih Slovencev, zagovarjal je federalistično ureditev Avstrije. Tako se je preselil v Ljubljano in postal ena osrednjih slovenskih političnih osebnosti. Tudi na naslednjih volitvah je bil znova izvoljen, leto kasneje, torej 1868, pa je odstopil, ker se ni strinjal z ostrimi nastopi štajerskih sonarodnjakov. Pogosto je kot govornik nastopal tudi na taborih v Ljutomeru, Žalcu, Sevnici in drugod.

Razlag je prevajal v slovenščino zakone in vladne razglase ter izdal priročnik Slovenski pravnik. V Celju in Ljubljani je kot odvetnik uspešno dobil nekaj odmevnih političnih pravnih.

Leta 1870 je bila prelomnica v njegovem življenju, ko se je preselil v Ljubljano. Med voditelje ga je tam sprejel tudi Janez Bleiweis. Postal je prvi deželni glavar Kranjske, s čimer pa je prekrizal načrte Bleiweisu, ki je prav tako želel to mesto. Že čez dva meseca je sicer Razlag to mesto izgubil, vendar pa je ostajal precej priljubljen politik, ki pa je imel tudi med Slovenci kar nekaj nasprotnikov. S pomočjo mladoslovencev je leta 1873 na volitvah v kmečki kuriji na Notranjskem zmagal. Ker pa mu tudi politika mladoslovencev, ki so ga sicer podpirali, ni bila blizu, je postal osamljen in zagrenjen ter je odstopil z mesta poslanca v kranjskem deželnem zboru. V tistem obdobju je tudi zbolel, imel je raka na želodcu, zato se je povsem umaknil iz političnega življenja. Vrnil se je v Brežice, kjer se je naselil v graščini in tam kmetoval. Tam je 5. 6. 1880 tudi umrl.

Slika 1: Radoslav Razlag

Dr. Radoslav Razlag

(Vir: VOŠNJAK, J. *Spomini*. Ljubljana: Slovenska matica, 1982.)

4.2.4 Josip Vošnjak o Radoslavu Razlagu

»Tudi on je bil panonski Slovenec, visoke rasti pa suhega telesa ... Bil je simpatična oseba ... Mehkega značaja je bil, da, prav mehkega. Če je zadel ob večji upor, pa je vrgel puško v plot in s tem spravil večkrat svoje privržence v velike zadrege. Nikdar nismo vedeli zagotovo, ali bo vztrajal pri nalogi, ki jo je prevzel ... Pošten pa je bil vseskozi in je po so svoji preselitvi v Ljubljano precej spoznal, da bi tam mogel izhajati le, ako se brezpogojno vda Bleiweis-Costovemu vplivu, a tega vendar ni storil, ker je uvidel, kake slabe posledice je zakrivila Costova politika za Slovence. Leta 1877 je zapustil spet Ljubljano in se vrnil med svoje štajerske rojake.

Umrli je v Brežicah leta 1880. K pogrebu sva se iz Ljubljane peljala samo jaz in poslanec Navratil. Po končanih cerkvenih obredih sem ob odprtem grobu govoril slovo in Razlaga proslavljal, kakor je res zaslužil kot iskren in pošten rodoljub, ki je deloval za slovenstvo. V času, ko je še med Slovenci povsod spala narodna zavest.« (VOŠNJAK, J. *Spomini*. Ljubljana: Slovenska matica, 1982.)

5 RAZLAGOVA ULICA - DANES

5.1 SPLOŠNE UGOTOVITVE

Ulica se začinja ob vzhodnem krilu hotela Evropa. Čeprav je danes glavni vhod na Razlagovi ulici, ima hotel pročelje obrnjeno na Krekov trg in tudi naslov je Krekov trg 4.

Ob hotelu stoji obrambni stolp, ki je danes del hotela Evropa, tako zunanost kot notranost sta lepo obnovljeni.

Nasproti hotela je stavba bivšega kina Union, danes pa je večnamenska dvorana povezana s Celjskim domom. V pritličju, ki gleda na Razlagovo ulico, se nahajajo poslovni prostori nekdanje turistične agencije Globtour, sedež celjskega šahovskega kluba, opuščeni salon pohištva Lesnine in na vogalu cvetličarna Ocvirk.

Sledi stavba s hišno številko 5, v kateri je še danes Fotografski atelje Josipa Pelikana, ki je kot del Muzeja novejšje zgodovine odprt za obiskovalce.

Zanimiva je hiša s številko 7 zaradi rastlinskih ornamentov, kar kaže na njeno starejšo zgodovino. V vogalni stavbi, katere južna stran je že v Pleteršnikovi ulici, je bila pred nedavnim odprta galerija Kronkowska.

Od hišnih števil 11 a do 11 d se nahaja skupina večstanovanjskih blokov, v pritličju pa se nahaja gostilna Akvarij, Tatoo, cigarnica Kleme, frizerstvo Pasji stil, Birostroj in še nekaj delujočih ali opuščenih lokalov.

Na nasprotni strani ulice so še pisarne Inštituta za varstvo pri delu in varstvo okolja Maribor, zlatarna Mirage, frizerski salon Bamboo ter graverstvo. Na desni strani je še nekaj pritličnih oziroma enonadstropnih hiš z značilnimi dolgimi balkoni – hodniki in z atrijskim dvoriščem.

Razlagova ulica se nato obrne proti vzhodu in na desni vidimo znameniti Vodni stolp iz 15. stoletja. V njem so danes občasne razstave. Mimo njega vodi pot do ubožnice oz. do Elizabetine kapele. Če pa nadaljujemo pot po Razlagovi ulici, nas preseneti pogled na hišo v

precej slabem stanju z vrtom pred njo, na njej pa poleg modre hišne številke Razlagova 14 tudi rdeča hišna številka Čuprijska 14.

Nasproti Vodnega stolpa stoji starejša večnadstropna hiša s številko 21, ki se nadaljuje z novejšim blokom in zaključí s staro (na razglednicah omenjeno že 1899. leta) Borlakovo stanovanjsko hišo, ki pa ima pročelje že v kratki Savinjski ulici, ki poteka od cerkve sv. Danijela do Savinjskega nabrežja. Tudi gostilna Berger (danes opuščena), nekoč pa zelo znana kot gostilna Kapun, je označena kot stavba v Savinjski ulici, čeprav sta vrt in dvorišče še v Razlagovi ulici.

Razlagova ulica je skoraj v celoti tlakovana (asfaltiran je le ovinek pri Vodnem stolpu), kar kaže na občinski odlok iz leta 1871, ko je bil sprejet prvi mestni razširitveni in regulacijski načrt, v katerem so določili potek novonačrtovanih in regulacijsko črto starih in novih ulic. Hišni lastniki so že kmalu prejeli ukaz, naj pred svojimi hišami odstranijo klopce in napravijo pločnike, občina sama pa je začela tlakovati ulice z granitnimi kockami ali s kamni iz Savinje, kar je bilo cenejše.

V Razlagovi ulici je danes 21 hišnih števil, in sicer lihe številke na levi strani in sode na desni. Vse seveda niso vidne z ulice. Vidi se razvoj ulice, vsekakor pa je jasno, da bi ulica zahtevala še marsikatero restavratorsko delo, da bi postala vredna svojega središčnega položaja v mestu v bližini železniške postaje, hotela Evrope, Celjskega doma in Savinje.

5.2 POMEMBNE KULTURNO-ZGODOVINSKE ZNAMENITOSTI V RAZLAGOVI ULICI

Mestna občina Celje je v letu 2009 v sodelovanju z Oddelkom za okolje in prostor ter komunalo pripravila in izdala drobno knjižico z naslovom Sprehod po starem mestnem jedru. V njej je opisanih in na licu mesta tudi označenih z znakom kulturno-zgodovinski spomenik 31 takšnih objektov. Kar trije so v Razlagovi ulici. Tako si lahko obiskovalec prebere kratko zgodovino objekta v slovenščini in angleščini.

5.2.1 Obrambni stolp

Ob hotelu Evropa stoji obrambni stolp iz 16. stoletja. To je delno obzidan vmesni stolp srednjeveškega mestnega obzidja, sedaj sestavni del hotela.

5.2.2 Fotografski atelje Josipa Pelikana

Na dvorišču v Razlagovi ulici 5 je ohranjen edinstven primer steklenega fotografskega ateljeja iz leta 1899 z zastekljeno kovinsko konstrukcijo in ohranjeno fotografsko opremo. Sprva je v njem deloval celjski fotograf Martin Lenz, od leta 1921 pa Josip Pelikan.

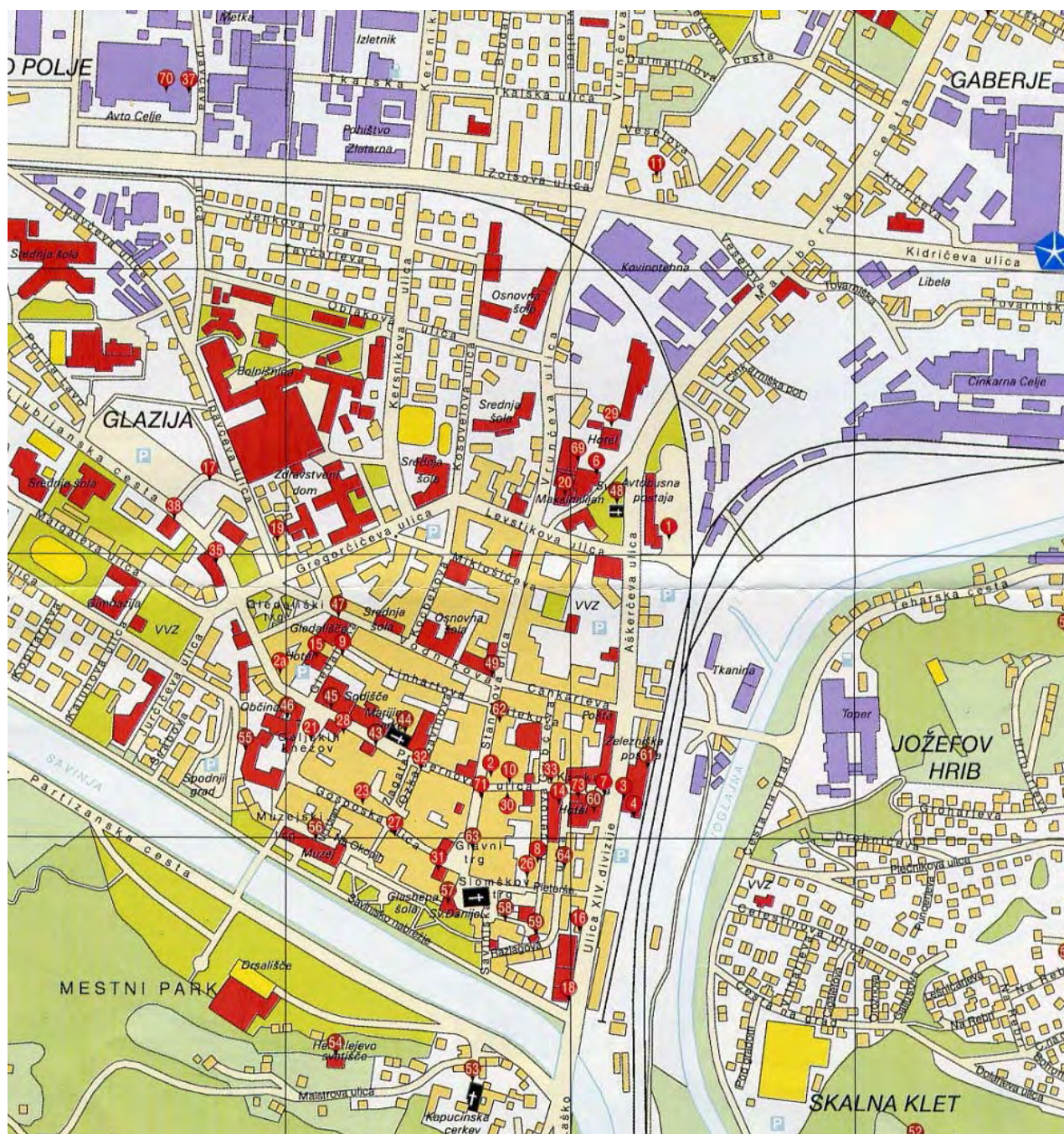
Josip Pelikan se je rodil leta 1885 v Trbižu. Oče in mati sta bila po rodu iz Češke. Oba sta bila fotografa. Življenjska pot ju je z očetom po materini smrti vodila v Idrijo, kjer ga je oče začel uvajati v fotografsko obrt. Bil je dejaven v narodnem društvu Sokol. Rad je nastopal in na enem od teh srečanj v Brežicah je spoznal svojo bodočo ženo Marijano, po koncu prve svetovne vojne pa sta se preselila v Celje, v hišo profesorja Jarca, ki je imela z dvoriščne strani prizidan fotografski atelje bivšega celjskega fotografa Lenza. Tako je Celje postalo središče Pelikanove ustvarjalnosti vse do njegove smrti leta 1977. Skozi fotografski objektiv je dokumentiral lepoto naših naselij in privlačnost slovenskega planinskega sveta, v nemirnih časih pa grozote in stiske slovenskega človeka. Njegove fotografije še danes krasijo mnoge javne ustanove in nam obujajo spomine na pretekle dni.

5.2.3 Vodni stolp

Celje je dobilo leta 1451 mestne pravice in takrat so začeli graditi mestno obzidje. Končano je bilo v naslednjem stoletju. Deli originalnega obzidja so še danes vidni na Savinjskem nabrežju (južna stranica), na dvorišču Narodnega doma (zahodna stranica), v Vodnikovi ulici (severna stranica) in v Gubčevi ulici (vzhodna stranica).

Obzidje je imelo vogalne obrambne stolpe in eden od njih je tudi Vodni stolp v Razlagovi ulici. Od tod je vodila pot ven iz mesta, na jug proti Laškemu. V stolp so vzdani deli rimskih plošč in plošča z reliefom roke, ki prikazuje, do kod je segala voda med hudo poplavo leta 1672. Stolp je v neposredni bližini Savinje, od tod tudi njegovo ime.

Slika 2: Zemljevid Celja

(Vir: Info karta, Celje, 1999)

6 RAZISKOVALNO DELO NA TERENU

6.1 UČENCI O RAZLAGOVI ULICI, V KATERI ŽIVIJO . . .

V oddelkih od 1. do 9. razreda sva poiskali podatke o učenkah in učencih, ki stanujejo v Razlagovi ulici. Poprosili sva jih, da napišejo, kje je ulica, v kateri stanujejo, kaj vedo o njej, kako se v njej počutijo. Učenci prvih in drugih razredov so prispevali risbe in na njih upodobili ulico ali samo »svojo« hišo ali samo hišno številko. Učenci so risali in pisali doma, zato je možno, da so jim starši pomagali pri delu.

Slike 3–7: Moja ulica

2. r.

1.r.

2.r.

2. r.

1. r.

Ni mi všeč, da je naš vhod pogosto zaparkiran, ker je toliko prometa. Všeč mi je, da imam šolo blizu.

2. razred

Živim v Razlagovi ulici. V njej se dobro počutim, ampak je nekoliko pusta. V njej stanuje kar nekaj učencev, ki so obiskovali isto šolo kot jaz, ali pa jo še obiskujejo.

3. razred

V Razlagovi ulici živim že dve leti. V tej ulici imamo veliko miru in nobenih problemov. Živim blizu parka, kamor se grem večkrat igrat. Blizu je vrtec, tako da je včasih zelo živahno.

4. razred

Živim v Celju. Moja ulica se imenuje Razlagova. V času Jugoslavije se je imenovala Čuprijska. Vsak dan grem peš v šolo po naši ulici. Na začetku ulice je hotel Evropa. To je že star hotel iz leta 1873. Med našo hišo in hotelom je obrambni stolp iz 16. stoletja. Nasproti naše hiše je Pelikanov atelje. V njem so mi všeč star fotoaparati in črno-bele slike. Naša ulica izvira iz časov Rimljanov. Ulica je tlakovana z granitnimi kockami. Iz časa grofov Celjskih je na poti proti mestnemu parku Vodni stolp. V hotelu Evropa se rad ustavim in se posladkam s tortico. V ulici se dobro počutim, a če me kdaj moti hrup avtomobilov, odidem v mestni park.

4. razred

Mesto Celje je moje rodno mesto. V njem živim, hodim v šolo, se rekreiram ... Nudi mi vse, da mi je lepo. Stanujem v bloku v Razlagovi ulici, v starem delu mesta Celja, kjer je že nekoč obstajalo rimsko mesto. Blizu so stara avtobusna postaja, železniška postaja in mestni park. Ta mi omogoča sprostitev in rekreacijo. Številni ljudje se čedalje bolj zavedajo, da morajo za svoje zdravje narediti več. Nekateri pa ne pomislijo na škodljive vplive kajenja, popivanja in drogiranja. Imam psičko, ki jo dvakrat dnevno peljem na sprehod, a se parka ob petih izogibam, raje grem ob železnici, kjer srečam starejše ljudi, ki se vračajo s sprehoda. Nekaj med njimi je mladih ljudi, ki tečejo na Celjsko kočo in nazaj. V naši ulici se počutim varno, čeprav včasih kakšni posamezniki izživljajo svojo moč na nepravi način. Všeč mi je, da so v naši ulici stare zgodovinske zgradbe. Hotel Evropa krasijo Pelikanove fotografije iz 20. stoletja. Še večji izbor fotografij krasijo Pelikanov atelje. Prav rada si jih ogledujem, saj tako spoznavam, kakšno je bilo naše mesto nekoč.

7. razred

V Razlagovi ulici živim že kar trinajst let. Tu mi je vseč, saj imam blizu šolo, trgovine, hotel. Moti me le to, da je blizu glavna cesta in se stalno slišijo ropot avtomobilov in sirene reševalnih vozil, zato težko zaspim. Živim v prvem nadstropju, zato me stalno motijo prižiganje luči, ropotanje in glasno govorjenje. Na dvorišču ni dovolj parkirnih prostorov, zato se stalno oglašajo sirene nestrpnih voznikov, ki ne morejo odpeljati, ker jih je kdo zaparkiral. Imam veliko sosedov, zato ne poznam vseh, ker se stalno odseljujejo stari in prihajajo novi. A za tiste, ki jih poznam, lahko povem, da so prijazni in kulturni.

8. razred

Moja ulica ima ime po Radoslavu Razlagu, ki se je rodil 12. 6. 1826 in umrl 5. 6. 1880. Bil je slovenski politik in pravnik. Med ostalimi funkcijami je opravljal tudi naloge deželnega glavarja. Ulica se je do leta 1993 imenovala Čuprijska ulica. Potem pa se je spet preimenovala v Razlagovo ulico. V ulici stoji zanimiva hiša, v kateri je prebival in deloval zelo znani slovenski fotograf Josip Pelikan. Del hiše je urejen kot fotografski atelje. Ulica je ena redkih v Celju, če ne celo edina, ki je tlakovana. To kaže na njeno starost.

8. razred

Razlagova ulica je rasla z menoj, saj živim v Celju že celo svojo življenje. Ta ulica me bo vedno spominjala na vse otroške dni, ki sem jih tu preživela. V Razlagovi ulici pa sem tudi navezovala nova prijateljstva s svojimi vrstniki, s katerimi sem se igrala in zabavala. Po pouku, ko se sprehajam po ulici, rada opazujem izložbe majhne cvetličarne, frizerstva, zlatarstva, graverstva ... Ampak najbolj izmed vsega mi je vseč prenovljeni hotel Evropa, ker je tako prestižen in lep. Razlagove ulice se bom vedno spominjala, čeprav morda ne bo več moj dom.

9. razred

6.1.1 Ugotovitve

Ker je bila metoda dela opisna, nam ne daje objektivnih rezultatov. Lahko pa ugotovimo nekaj dejstev in občutimo utrip ulice. V Razlagovi ulici stanuje 14 učencev šole, ki jo obiskuje 342 učencev, to je 4 %. Vsi učenci omenjajo, da se v ulici dobro počutijo, moti jih pomanjkanje parkirnih prostorov, kar gotovo še bolj moti njihove starše.

Dva od učencev sta opazila, da je cesta tlakovana. Eden od učencev se je pozanimal, kdo je bil Radoslav Razlag. Dva učenca poznata ime ulice do leta 1993. Dva učenca sta zapisala nekaj dejstev o Pelikanovem fotografskem ateljeju, eden je omenil obrambni stolp iz 16. stoletja ob hotelu Evropa in Vodni stolp iz časa grofov Celjskih.

Vsi pa se strinjajo, da je ulica prijazna, včasih malo pusta, a dovolj blizu parka in gozdov onkraj Savinje, veseli pa jih tudi to, da je blizu do šole, trgovin, kulturnih ustanov ...

6.2 ANKETA MED ODRASLIMI PREBIVALCI CELJA

Anketo sva izvedli v soboto, 14. februarja 2009, ko je na ulicah Celja največ ljudi. Večina je prijazno odgovorila na najini vprašanji, ko sva jim pojasnili, čemu potrebujeva podatke. Nekaj posameznikov pa naju sploh ni želelo niti opaziti. Na tem mestu se prijazno zahvaljujemo vsem sodelujočim. Število anketirancev je bilo 38, od tega 16 moških in 22 žensk.

6.2.1 Kraj prebivališča

Vprašanje 1: Ste iz Celja?

Tabela 1: Kraj prebivališča (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj	%
Da	7	15	22	57.8
Ne	9	7	16	42.2
Skupaj	16	22	38	100

6.2.2 Razlagova ulica

Vprašanje 2: Ali veste, kako bi prišli do Razlagove ulice?

Tabela 2: Razlagova ulica (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj	%
Da	6	13	19	50
Ne	10	9	19	50
Skupaj	16	22	38	50

6.2.3 Komentar

Predpostavljali sva, da tisti, ki niso iz Celja, ne poznajo ulic v mestu, kamor so mogoče prišli po nakupih ali v kakšno določeno ustanovo. Menili sva, da pa Celjani poznajo to ulico v središču mesta. Izkazalo se je, da sva se motili in da so se v tem priključili Neceljanom (en moški, dve ženski). Nisva predpostavljali razlik med spoloma, pa vendar sva ugotovili, da je več moških, ki niso vedeli, kje je Razlagova ulica. Vendar razlika ni bistvena (6 anketirancev). Lahko zaključiva, da 50 % anketirancev pozna mesto in Razlagovo ulico, 50 % pa nam ne bi znalo svetovati, kako priti do te ulice.

6.3 ANKETNI VPRAŠALNIK – ODRASLI

Anketni vprašalnik je obsegal šest vprašanj. Namerno nisva uporabili nalog objektivnega tipa, ker sva želeli enak vprašalnik preizkusiti tako pri odraslih kot pri učencih III. triade osnovne šole in sva bili mnenja, da bi v tej starosti (učenci) že znali kaj napisali, ne pa samo obkroževati in mogoče kar tako uganiti pravi odgovor. Anketni vprašalnik sva razdelili 30 odraslim: znancem, sorodnikom, učiteljem, naključnim obiskovalcem. Reševalo ga je 14 moških in 16 žensk, torej 30 anketirancev, in sicer v 7 starostnih kategorijah.

Uvodni vprašanja:

Spol (obkrožite): M/Ž

Starost (obkrožite): 10 do 20 let 40 do 50 let

20 do 30 let 50 do 60 let

30 do 40 let 60 do 70 let

Tabela 3: Anketiranci po spolu in starosti (odrasli)

Starost	Moški	Ženske	Skupaj
10 do 20 let	1	3	4
20 do 30 let	2	3	5
30 do 40 let	1	/	1
40 do 50 let	3	3	6
50 do 60 let	2	3	5
60 do 70 let	4	4	8
80 do 90 let	1	/	1
	14	16	30

6.3.1 Radoslav Razlag

S prvim vprašanjem anketnega vprašalnika sva želeli izvedeti, če anketirancem to ime in ta priimek vzbudita kakšno miselno povezavo: bodisi so kdaj slišali za ulico, prebrali kakšno knjigo, v kateri se omenja, se učili v šoli o njem ...

Vprašanje 1: Kdo je bil Radoslav Razlag?

Tabela 4: Radoslav Razlag (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj
Ne vem	7	6	13
Pesnik	4	8	12
Pisatelj	3	3	6
Slavist	4	0	4
Jezikoslovec	1	0	1

Opomba : nekateri anketiranci so navedli več odgovorov

Izkazalo se je, da 43.3 % anketirancev ne ve, kdo je bil Radoslav Razlag, kar ne preseneča, saj se v šoli o njem nismo učili, lahko pa se ga je kdo spomnil v zvezi z ulico in razmišljal, da mora biti literarni ustvarjalec. Nihče ni odgovoril, da je bil pravnik, politik in šele potem pesnik oz. pisatelj.

6.3.2 Število Razlagovih ulic v Sloveniji

Vprašanje 2: Koliko Razlagovih ulic je v Sloveniji?

Tabela 5: Število Razlagovih ulic v Sloveniji (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj	%
Ne vem	4	4	8	27
Ena	3	3	6	20
Dva	2	0	2	6.5
Tri	0	2	2	6.5
Več	5	7	12	40
	14	16	30	100

Izkazalo se je, da so anketiranci površno brali vprašanja, kajti če bi prebrali naslednje vprašanje, bi moral biti odgovor vsaj ena, pa jih je osem odgovorilo, da ne vedo (27 %). Vsi tisti, ki so odgovorili, da so več kot tri, so imeli prav. Razlagove ulice v Sloveniji so namreč štiri: v Celju, Mariboru, Murski Soboti in Brežicah.

6.3.3 Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici

Vprašanje 3: Naštej tri javne zgradbe (kulturno-zgodovinski spomeniki, trgovine, gostišča ...) v Razlagovi ulici v Celju.

Tabela 6: Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj
Hotel Evropa	12	16	28
Akvarij	3	5	8
Pelikan	7	3	10
Cvetličarna	3	2	5
Vodni stolp	1	2	3
Berger	1	0	1
Obrambni stolp	1	1	1
Galerija	1	0	1

Opombe: nekateri anketiranci so navedli več kot tri zgradbe

Večina anketirancev je uvrstila hotel Evropa v Razlagovo ulico, čeprav njeno pročelje gleda na Krekov trg in tudi naslov je Krekov trg 4. Res pa je, da je današnji glavni vhod iz Razlagove ulice. Tudi fotografski atelje Pelikan pozna tretjina (33 %) anketirancev. Slabo pa poznajo obrambni stolp pri hotelu Evropa in Vodni stolp. Tudi gostilna Akvarij je precej poznana, sledi ji cvetličarna. To kaže na potrebo po spoznavanju kulturno-zgodovinskih spomenikov v Celju.

6.3.4 Znani celjski fotograf

Vprašanje 4: V stavbi št. 5 je živel znani celjski fotograf. Veste, kdo je to?

Tabela 7: Znani celjski fotograf (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj	%
Josip Pelikan	12	15	27	90
Ne vem	1	2	3	10

Večina anketirancev je navedla, da je v stavbi št. 5 živel in opravljal svoj poklic znani slovenski fotograf, mojster Josip Pelikan. Glede na starostno strukturo anketirancev je bil rezultat pričakovan, kaže pa na dejstvo, kako priljubljen je bil fotograf med Celjani.

6.3.5 Obrambni stolp ob hotelu Evropa

Vprašanje 5: Poleg hotela Evropa, ki delno leži v Razlagovi ulici, je tudi stolp. Ali veste, iz katerega obdobja je ta stolp?

Tabela 8: Obrambni stolp ob hotelu Evropa (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj
15. stoletje	7	3	10
16. stoletje	3	5	8
17. stoletje	0	1	1
18. stoletje	2	0	2
Srednji vek	2	1	3
Ne vem	0	6	6
	14	16	30

Vprašanje je bilo, iz katerega obdobja je obrambni stolp pri hotelu Evropa. Namerno nisva spraševali po stoletju, zato naju preseneča, da se jih je 21 odločilo napisati stoletje, od tega jih je le 8 zapisalo prav, to je 16. stoletje. Pravilen odgovor bi bil srednji vek, čeprav vemo, da se je z odkritjem Amerike 1492 začel novi vek, res pa je, da ta opredelitev sovпада z literarno opredelitvijo srednjega veka.

6.3.6 Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica

Vprašanje 6: Kako se je imenovala Razlagova ulica pred dvajsetimi leti?

Tabela 9: Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica (odrasli)

	Moški	Ženske	Skupaj	%
Čuprijska	8	13	21	70
Vrunčeva	1	1	2	6.7
Ne vem	4	3	7	23.3

Ker so bili anketiranci starejši odrasli, ne preseneča, da so se spomnili starega imena (70 %), vendar ne prvotnega. Prvotno ime je bilo Razlagova ulica.

6.4 ANKETNI VPRAŠALNIK – UČENCI III. TRIADE DVEH CELJSKIH OSNOVNIH ŠOL

Anketni vprašalnik sva razdelili 179 učencem III. triade (7., 8., 9. razred) dveh celjskih šol in jih poprosili, da iskreno odgovorijo na zastavljena vprašanja. Če ne vedo odgovora, ni potrebno tega označiti, lahko so samo prečrtali odgovoru namenjeno črto. Seveda se je pojavilo na vprašalnikih nekaj »domiselnih« odgovorov, ki pa so verjetno samo zadrega ob zastavljenem vprašanju.

V tabelah sva uporabljali za šoli oznake A in B. V šoli A sva anketirali 67 učencev, 30 fantov in 37 deklet, v šoli B pa 112 učencev, in sicer 56 fantov in 56 deklet.

6.4.1 Radoslav Razlag

Vprašanje 1: Kdo je bil Radoslav Razlag?

Tabela 10: Radoslav Razlag (učenci)

ŠOLA	ŠOLA	A	ŠOLA	B
SPOL	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
Pesnik	3	0	0	0
Fotograf	2	0	4	1
Znani Slovenec	1	0	0	0

Slikar	0	0	1	1
Človek, ki je že umrl	1	1	0	0
Ustanovitelj Razlagove ulice	2	2	0	0
Ne vem	21	34	51	54
Skupaj	30	37	56	56

Iz tabele je razvidno, da večina učencev šole A in B ne ve, kdo je bil Radoslav Razlag. Nobene bistvene razlike ni med fanti in dekleti niti med šolama. Le trije fantje iz šole A so napisali, da je bil pesnik.

6.4.2 Število Razlagovih ulic v Sloveniji

Vprašanje 2: Koliko Razlagovih ulic je v Sloveniji?

Tabela 11: Število Razlagovih ulic v Sloveniji (učenci)

ŠOLA	ŠOLA	A	ŠOLA	B
SPOL	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
Ena	2	6	7	4
Dve	1	5	0	3
Tri	4	8	4	2
Več	8	7	23	28
Ne vem	15	11	22	19
Skupaj	30	37	56	56

Anketiranci šole B so presenetili z odgovorom, da je Razlagovih ulic v Sloveniji več, so namreč v štirih mestih, kot je bilo že zapisano. Tako učenci kot starejši slabo in površno berejo, saj bi že v naslovu lahko razbrali, da je Razlagova ulica vsaj ena; odgovor ne vem, ki je zastopan na drugem mestu, kaže na nepripravljenost naučiti se kaj novega.

6.4.3 Javne zgradbe v Razlagovi ulici

Vprašanje 3: Naštej tri javne zgradbe (kulturno-zgodovinski spomeniki, trgovine, gostišča ...) v Razlagovi ulici v Celju.

Tabela 12: Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici (učenci)

ŠOLA	ŠOLA	A	ŠOLA	B
SPOL	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
Hotel Evropa	18	22	16	23
Cvetličarna	3	5	/	/
Pelikan	4	4	1	/
Akvarij	1	2	/	/
Vodni stolp	1	1	4	2
Ne vem	11	14	35	31

Opomba: nekateri anketiranci so navedli več kot tri zgradbe

Učenci šola A so na pravo mesto postavili hotel Evropa, enako kot odrasli anketiranci. Učenci šole B pa se niso izkazali s poznavanjem zgradb v ulici. Najbolj pogosto so zapisali, da ne vedo. Posebnih razlik med spoloma ni. Najino mnenje je, da je poznavanje kulturno-zgodovinskih spomenikov v Celju pomanjkljivo in veljalo bi razmisliti o ekskurzijah po Celju, pa ne samo v tednu kulture, kot je bilo to pripravljeno letos. Mogoče bodo označbe posameznih zgradb pripomogle k boljšemu poznavanju svojega rodnega mesta.

6.4.4 Znani celjski fotograf

Vprašanje 4: V stavbi št. 5 je živel znani celjski fotograf. Veste, kdo je to?

Tabela 13: Znani celjski fotograf (učenci)

ŠOLA	ŠOLA	A	ŠOLA	B
SPOL	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
Josip Pelikan	14	25	16	10
Ne vem	16	12	40	16
Skupaj	30	37	56	26

Pri tem vprašanju se je pokazala bistvena razlika v korist šole A, kjer 40 % fantov in 83 % deklet pozna znanega fotografa Josipa Pelikana, v šoli B pa le 28 % fantov in 18 % deklet.

6.4.5 Obrambni stolp ob hotelu Evropa

Vprašanje 5: Poleg hotela Evropa, ki delno leži v Razlagovi ulici, je tudi stolp. Ali veste, iz katerega obdobja je ta stolp?

Tabela 14: Obrambni stolp ob hotelu Evropa (učenci)

ŠOLA	ŠOLA A	ŠOLA B
SPOL	FANTJE	DEKLETA
Srednji vek	10	7
Celjski grofje	1	0
15. stoletje	3	0
16. stoletje	0	8
18. stoletje	3	1
Ne vem	13	29
Skupaj	30	37

Ker sva spraševali po obdobju, bi bil najboljši odgovor srednji vek, ki ga je izbralo približno enako število fantov in deklet šole A in šole B, kar pa v odstotkih pomeni, da je šola A dosegla 25 % pravih odgovorov, šola B pa 18 %. Spet preseneča tolikšno število učencev III. triade, ki ne poznajo zgodovinskih obdobj in raje zapišejo, da ne vedo, kot da bi razmislili o vprašanju ali logično sklepali.

6.4.6 Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica

Vprašanje 6: Kako se je imenovala Razlagova ulica pred dvajsetimi leti?

Tabela 15: Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica (učenci)

ŠOLA	ŠOLA	A	ŠOLA	B
SPOL	FANTJE	DEKLETA	FANTJE	DEKLETA
Čuprijska ulica	4	2	0	0
Razlagova ulica	2	35	0	0
Ne vem	24	0	56	56
Skupaj	30	37	56	56

Vsi anketiranci šole B so odgovorili, da ne vedo, kako se je Razlagova ulica imenovala pred dvajsetimi leti. Učenci šole A pa so verjetno že kdaj slišali za Čuprijsko ulico, mogoče pa je kdo celo videl na hiši številka 14 še staro rdečo oznako in hišno številko, čeprav je to malo verjetno.

7 ZAKLJUČEK

Zdi se, da je bližina ulice kraja bivanja odločilna za njeno poznavanje. Dejstvo je, da če človek živi v neki ulici in vsak dan hodi mimo določenih stavb, mu te hote ali nehote ostanejo v spominu. Seveda to še ni dovolj. Velik delež ima pri tem šola, ki jo obiskujejo učenci, še več pa starši, ki so sami poučeni o zanimivostih mesta svojega prebivališča. Tako se je zaradi naštetih prednosti šola A pri večini vprašanj oz. odgovorov bolje odrezala, čeprav so rezultati na splošno slabi. Mnogo prevečkrat so zapisali, da ne vedo odgovora.

Zato bi bil kakšen razredni projekt z naslovom Moja ulica, kjer bi se učenci poučili o svoji ulici in hkrati poslušali tudi druge, ki bi poročali o svoji, več kot potreben in koristen. 6. razred devetletke bi bil prav primeren za tak projekt.

Midve sva svojega opravili, zdaj so na vrsti drugi. Veseli bi bili, če bi najin prispevek k boljšemu poznavanju ulic in ljudi, po katerih se imenujejo, spodbudil še koga, ki bi raziskal ime svoje ulice.

Veste, kdo je bil Emil Lilek, po katerem se imenuje Lilekova ulica v središču mesta? Po njej ste stopali še nešteto krat.

8 LITERATURA

- *Atlas Slovenije*. Ljubljana : Mladinska knjiga : Geodetski zavod SR Slovenije, 1986.
- *Biser na Savinji* : Celje na starih razglednicah. [Nazarje] : EPSI, 1993.
- *Enciklopedija Slovenije*. 4: Hac-Kare. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990.
- *Enciklopedija Slovenije*. 10: Pt-Savn. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1996.
- GOROPEVŠEK, B. *Stoletje v Celju : 1900-2000*. Celje : Fit Media, 2001.
- *Imenoslovje ulic in trgov v KS Center Celje*. Celje : Svet KS Center, 1994.
- JANEŽ, S. *Zgodovina slovenske književnosti*. Maribor : Založbe Obzorja, 1957.
- *O hotelu Evropa*. http://www.hotel-evropa.si/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2 (uporabljeno 3. 11. 2008).
- *Odkrili doprsni kip dr. Razlaga*.
<http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2008081205351183>
(uporabljeno 3. 11. 2008).
- OROŽEN, J. *Posestna in gradbena zgodovina Celja*. Celje : Ljudski odbor občine Celje, 1957.
- *Po kom se imenuje?* http://www.novitednik.com/nase_akcije.php?id=450&m=5&1=2006
(uporabljeno 3. 11. 2008).
- *Slovenska književnost*: leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1996.
- *Sprehod po starem mestnem jedru*. Celje : Mestna občina, 2009.
- *Vodni stolp*. <http://www.o-4os.ce.edus.si/projekti/celje-mojemesto/nasemesto/vodnistolp.htm> (uporabljeno 3. 11. 2008).
- VOŠNJAK, J. *Spomini*. Ljubljana: Slovenska matica, 1982.
- *Zapojmo po naše* : sto slovenskih narodnih. Ljubljana : Mladinska knjiga, Svet knjige, 1988.
- *Zgodilo se je v Celju ...* <http://www.ce.sik.si/pelikan.htm> (uporabljeno 3. 11. 2008).

9 SEZNAM SLIK, TABEL IN PRILOG

SEZNAM SLIK

Slika 1: Radoslav Razlag

Slika 2: Zemljevid Celja

Slike 3–7: Moja ulica

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Kraj prebivališča (odrasli)

Tabela 2: Razlagova ulica (odrasli)

Tabela 3: Anketiranci po spolu in starosti (odrasli)

Tabela 4: Radoslav Razlag (odrasli)

Tabela 5: Število Razlagovih ulic v Sloveniji (odrasli)

Tabela 6: Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici (odrasli)

Tabela 7: Znani celjski fotograf (odrasli)

Tabela 8: Obrambni stolp ob hotelu Evropa (odrasli)

Tabela 9: Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica (odrasli)

Tabela 10: Radoslav Razlag (učenci)

Tabela 11: Število Razlagovih ulic v Sloveniji (učenci)

Tabela 12: Tri javne zgradbe v Razlagovi ulici (učenci)

Tabela 13: Znani celjski fotograf (učenci)

Tabela 14: Obrambni stolp ob hotelu Evropa (učenci)

Tabela 15: Razlagova ulica – Čuprijska ulica – Razlagova ulica (učenci)

SEZNAM PRILOG

Priloga A: ANKETA PO ULICAH CELJA

Priloga B: ANKETNI VPRAŠALNIK

10 PRILOGE

Priloga A

ANKETA V CELJU

1. Ste iz Celja?

2. Ali veste, kako bi prišli do Razlagove ulice?

Priloga B

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva mladi raziskovalki iz osnovne šole iz Celja in raziskujeva, kaj veste o Razlagovi ulici in Radoslavu Razlagu. Prosiva vas, da si vzamete nekaj minut časa in odgovorite na zastavljena vprašanja.

Spol (obkrožite): M/Ž

Starost (obkrožite): 10 do 20 let

40 do 50 let

20 do 30 let

50 do 60 let

30 do 40 let

60 do 70 let

1. Kdo je bil Radoslav Razlag?

2. Koliko Razlagovih ulic je v Sloveniji?

3. Naštej tri javne zgradbe (kulturno-zgodovinski spomeniki, trgovine, gostišča ...) v Razlagovi ulici v Celju.

4. V stavbi št. 5 je živel znani celjski fotograf. Veste, kdo je to?

5. Poleg hotela Evropa, ki delno leži v Razlagovi ulici, je tudi stolp. Ali veste iz katerega obdobja je ta stolp?

6. Kako se je imenovala Razlagova ulica pred dvajsetimi leti?

Hvala za sodelovanje.